

Otezano vraćanje srpske imovine

Author: [IWPR Balkans](#)

Namera hrvatske vlade da Srbima koji su napustili region Krajine vrati imovinu nailazi na prepreke

Namera hrvatske vlade da do početka sledeće godine vrati imovinu izbeglim Srbima iz Krajine, koji su tokom "Oluje", vojne akcije hrvatske vojske, morali da napuste svoje kuće, nailazi na tesko savladive prepreke. Pored rasirene korupcije i teske ekonomske situacije dodatni problem predstavlja masovno useljavanje bosanskohercegovačkih Hrvata koji su primorani da napuste srpsku imovinu u zapadnoj Bosni.

Vlada premijera Ivica Račana zeli da ispravi nepravdu koja je nanesena hrvatskim Srbima koji su pre "Oluje" bili vecinsko stanovništvo u Krajini. Vlada je dala rok da se do kraja ove godine iseli deset hiljada sadasnjih stanara, mahom Hrvata iz Bosne, koji su usli u srpske kuće nakon "Oluje" 1995. godine na poziv Tujmanovog državnog vrha. Oko devet hiljada stanova i kuća na području Krajine koje su bile useljene, već je vraćeno vlasnicima srpske nacionalnosti. Te kuće su trenutno prazne i čekaju njihov povratak. Sadašnji stanari morace da napuste još oko devet hiljada bespravno useljenih srpskih stanova i kuća.

Medjutim, migracije prouzrokovane ratovima u Bosni i Hrvatskoj još nisu završene. U Krajinu još uvek pristize više stotina porodica bosanskohercegovačkih Hrvata koji sada masovno napustaju gradove u Bosni, kao što su Drvar i Bosansko Grahovo, gde je pre rata živelo pretežno srpsko stanovništvo. U ovom regionu Bosne blizu hrvatske granice septembra 1995.godine, nakon akcije hrvatske vojske, doslo je do masovnog iseljavanja srpskog stanovništva.

To stvara dodatne teskoće hrvatskim vlastima koje, ionako, ne znaju kako da obezbede oko 600 miliona kuna (skoro 100 miliona eura), koliko po vladinim procjenama treba za izgradnju kuća i stanova, kako bi se trajno resilo stambeno pitanje za dosadasnje hrvatske izbeglice iz Bosne koje žive u srpskim stanovima i kućama.

Vecina ovog naroda ne misli da se vrati u BiH. To potvrđuju i reci Toma Aracica, predsednika Zajednice udruga naseljenika Hrvatske, ZUNH, koji kaže da je anketa koju je ovo udruženje nedavno sprovedo potvrdila da se vrlo mali broj Hrvata iz Bosne zeli vratiti svojim domovima.

Josip Stanic, bosanski Hrvat nastanjen u Kninu odlucio je da ostane u Hrvatskoj. On kaže: "Kupio sam zemljište za gradnju kuće. Tražicu od vlade da mi pomogne u gradjevinskom materijalu. Ako mi oni pomognu ja ću, cim napravim novu kuću, odmah napustiti ovu u kojoj sada živim". Stanic se protivi ideji da se oni koji privremeno napuste tuđu imovinu, dok se ne izgrade kuće ili stanovi, smestaju u izbjegličkim centrima.

Drugi je problem vrlo rasirena korupcija.

Losa ekonomska situacija i velika nezaposlenost je podsticu. Bosko Kablar, gradski vecnik Srpske narodne stranke u Kninu, koji je još uvek podstanar iako se vratio 1996. godine, kaže da donosenje odluke u Saboru o povratku imovine i njeno sprovedjenje nije ista stvar. Kablar kaže da su neke kuće ipak vraćene "ali ne zato što je to volja hrvatske vlasti, nego zato što su Hrvati pridrosli iz BiH shvatili kako se ne može od plena iz 'Oluje' živeti desetinama godina, pa napustaju srpske kuće i prodaju ih vlasnicima po 500 do 5000 DEM, kako je ko uspeo već koga prevariti. I tako su Srbi usli u kuće".

Njegova se priča poklapa sa onom da su i bosanski Hrvati, kad su iza "Oluje" stigli u Knin, morali članovima stambene komisije dati izvesnu deviznu sumu da im ustupe pojedinu srpsku kuću, kako bi u njoj bili "sigurni". Pre nego što napuste srpske kuće, bosanski Hrvati sada zele vratiti taj uloženi novac. Ali, tu nije kraj price. Ako se, ipak, sa svojom porodicom odluce vratiti u Bosnu i Hercegovinu, a posebno u Republiku

Srpsku, moraju poneti te pare iz Knina, i ako imaju resenje o povratku morace dati od 500 do 1500 eura mita da bi usli u svoju kucu. Pomocnik ministra za izbeglice i raseljene Republike Srpske Drago Vuleta samo sleze ramenima i kaze: "Korupciju nikako da pobedimo".

Otuda, i pored dobre volje vlade, malo je onih koji su povratili svoju imovinu. Dragan Bukorovic, tridesetogodisnji Srbin iz Biskupije, sela pored Knina, od novembra 1999. godine nije uspeo doci do svoje roditeljske kuce u kojoj su danas useljeni Hrvati.

"Dobili smo resenje da se imovina vraca nama, da oni moraju napustiti nasu kucu u roku od pet dana. No, od toga nema nista. Bilo bi mi vrlo znacajno da sto pre udjem u svoju kucu. Mogao bih poceti nesto da radim. Neku farmu ili nesto slicno tome", kaze Bukorovic.

On je, ipak, optimista sto se tice vladinih obećanja. "Doslo je vreme da se to mora desiti. Jer, privatna imovina na Zapadu je svetinja. I to je neprikosnovenno. Hrvatska tezi ulasku u Evropsku uniju i zato mora postovati pravo na privatno vlasništvo. Od drzave ne ocekujem nista posebno nego da mi da, to jest, vrati ono sto je moje", naglasava mladi srpski povratnik i napominje kako je na to spreman cekati samo do kraja ove godine. Ako ne doceka, sprema se na tuzbu - u Strasburu.

Voditelj kninskog regionalnog ureda OESS-a Dzeremi Einsli Ainslie smatra da je losa ekonomska situacija u Hrvatskoj prepreka planu da svi dobiju smestaj - i Srbi koji se vracaju u Hrvatsku, i bosanski Hrvati koji u njoj ostaju. "U svakom slucaju kad dobra volja i odlucnost Vlade Hrvatske bude prepoznata, bice podrzana i od medjunarodne zajednice u resavanju tih problema. Pomoc medjunarodne zajednice od zivotnog je znacaja", kaze Einsli.

U Kninu je uprkos teske ekonomske situacije i predstojećeg iseljavanja zauzete srpske imovine bezbednosna situacija dobra i nema sukoba izmedju dve etnicke zajednice, kaze pomocnik gradonacelnika Knina Milivoj Maric. Zasluzni za takvo stanje su i asocijacije naseljenih Hrvata, okupljene u ZUNH-u i lokalni Srbi, koji su shvatili da su im problemi zajednicki i da ce ih jedino resiti medjusobnom saradnjom, a ne konfrontacijom.

"ZUNH je pre nekih godinu dana potpisao deklaraciju o saradnji sa Srpskim nacionalnim vecem i Srpskim demokratskim forumom, kaze potpredsednik Zajednice asocijacije naseljenika Hrvatske Zeljko Komsic. "U njoj je najbitniji princip o obostranom razumevanju i prihvatanju obe strane da je proces povratka imovine, ali i zbrinjavanja onih koji su do sada stanovali u srpskim kucama, neodvojiv i da se mora paralelno resavati. Do sada je upravo takvo razumevanje koristilo obema stranama".

Neizvesno je da li ce se bezbednosna slika promeniti kad zapocnu masovnija preseljavanja, jer do danas u Kninu nije bilo ni jedne delozacije po sili zakona. Kad se okonca proces povratka srpskih kuca njihovim vlasnicima i kad se resi stanovanje onih koji iz njih moraju iseliti, Knin ce prestati da bude mesto privremenog zivljenja.

Danas su u Kninu, narocito vikendom, prazne ulice. Useljeni bosanski Hrvati kazu da su Srbi otisli da trose svoje penzije u jeftiniju Srbiju, a domaci Srbi da su Bosanci otisli da okopavaju baste oko svojih kuca u BiH.

Sanja Vukcevic i Branko Galic su novinari splitske nezavisne agencije "Stina".

Focus: Balkans: Regional Reporting & Sustainable Training

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/otezano-vracanje-srpske-imovine>